

Žalobkyně se na žalované domáhá náhrady škody utrpěné tím, že na ni spadlo a zranilo ji prkno, které zaměstnankyni žalované při uzavírání výkladní skříně vypadlo z rukou. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde pouze o to, zda jest zaměstnankyni žalované Martu M. pokládati za osobu nezdatnou ve smyslu § 1315 obč. zák. Zákon sám nestanoví pojem nezdatnosti a jest tudíž příkládati výrazu tomu význam, jaký se mu dává v obecné mluvě. V ní se označuje za nezdatného buď ten, kdo projevuje trvalý nedostatek vlastností, jež se obyčejně vyžadují na osobě zjednané k obstarání cizích záležitostí, t. j. nedostatek odborné (technické) způsobilosti k určité jemu svěřené práci, po případě nedostatek opravdové vůle vynaložiti schopnosti k řádnému opatření věci, náležitě svědomitosti a stavu věci vyhovující dbalosti a pozornosti, anebo ten, kdo projeví — třeba jen v jediném případě — takový stupeň hrubého pochybení, jež svědčí o vědomé nedbalosti, bezstarostnosti a lehkomyšlnosti, ač se u něho předpokládá zvýšená bedlivost a opatrnost, takže již z ojedinelého případu lze usuzovati na nedostatek vlastností, jež jsou zahrnuty v pojmu zdatnosti. Z toho plyne, že není vždy nezdatný ten, kdo v jediném případě z pouhého nedopatření nebo z pouhé nevědomé neopatrnosti a nepozornosti přivodí někomu jinému škodu při obstarávání věci, kterou byl pověřen vykonati. Zda takový ojedinelý případ provinění svědčí o nezdatnosti, či zda má svůj původ v jiných skutečnostech, nesouvisících se zdatností zaměstnancovou, jest posouditi podle povahy jednotlivého případu. V souzené věci bylo zjištěno, že Marta M., zaměstnaná u žalované 2½ roku, zpočátku jako učednice a později jako provadačka, zavírala po celou dobu bez závady výkladní skříně buď sama anebo ještě s jednou pomocnicí, aniž při tom kdy došlo k nehodě, a že onoho večera, kdy byla žalobkyně zraněna, vypadlo jmenované zaměstnankyni z ruky prkno, které chtěla zasaditi do závěsu, a spadlo na žalobkyni poblíže stojící. Posuzuje-li se vyličený zjištěný děj s výše vyloženého právního hlediska, nemá dovolací soud zato, že si prodavačka Marta M. počínala tak, aby jí bylo lze pokládati za nezdatnou, neboť nelze mluvit o tom, že by se při zavírání výkladní skříně po případě při zdvihání prkna hrubě provinila a žalobkyni tak způsobila zranění. Neždařil-li se však žalobkyni důkaz o nezdatnosti Marty M., nepochybil odvolací soud, když zamítl žalobu na náhradu škody vyvolané z nezdatnosti řečené zaměstnankyně.

Čís. 16093.

Jestliže pojistník, který na území, patřícím nyní k Československé republice, sjednal před 28. říjnem 1918 pojistnou smlouvu a stal se poté příslušníkem československým, platil po zavedení československé měny (měnové rozluce) nadále pojistné prémie v měně platící v Rakouské re-

publice (Spolkovém státě rakouském), došlo mlčky (§ 863 obč. zák.) i k ujednání o plnění z pojistné smlouvy v posléz dotčené měně a musí se spokojiti s pojistitelovým plněním v měně, v níž byly placeny pojistné prémie.

(Rozh. ze dne 12. května 1937, Rv I 2208/35.)

Srv. rozh. č. 972, 1037, 2244, 3566, 7434 Sb. n. s.

Žalobce (československý státní příslušník, bydlící ve Vídni,) sjednal pojistnou smlouvu s pojišťovnou »V.« v Berlíně, všeobecnou pojišťovací akciovou společností, podle pojistky č. 533.037 ze dne 21. ledna 1914, znějící na 30.000 K, splatné jejímu majiteli dne 17. prosince 1933. Až do rozpadnutí říše Rakouskouherské platil pojistné prémie v korunách rakouských jako zákonné měně, od státního převratu pak až do roku 1921 v měně platící v Rakouské republice, neboť roku 1916 přesídlil do Vídně. Pojistku tu nepřihlásil k soupisu proto, že k tomu, ježto bydlil mimo hranice republiky Československé, nebyl povinen. Tvrdě, že zaplatil šest splatných premií, takže mu přísluší 300 K za 1.000 K, tudíž za 30.000 Kč úhrnem 9.000 Kč, domáhá se na uvedené pojišťovně, ředitelství pro Československou republiku v P., zaplacení redukční hodnoty podle § 3 všeob. poj. podmínek. Proti žalobě namítla žalovaná jednak nedostatek pasivní legitimace, jednak neoprávněnost žalobního nároku. Soud první stolice zamítl žalobu. **D ů v o d y:** Soud zjistil: Pojistný návrh byl učiněn v Brně, tehdejším žalobcově bydlišti. Až do roku 1918 byly prémie i tam inkasovány. V únoru 1918 zaplatil žalobce poslední prémii na rok 1918, ač již od roku 1916 bydlil ve Vídni. Pojistka byla podle uvedeného návrhu vystavena generální representací žalované pojišťovny pro Rakousko pod č. 533.037 de dato Vídeň dne 21. ledna 1914. Bylo-li v pojistné smlouvě ujednané s cizí pojišťovnou, mající generální representaci ve Vídni, stanoveno, že místní plnění je ve Vídni a že i tamní soud má býti příslušný k rozhodování sporů, nutno zkoumati úmysl stran v tom směru, zda byla Vídeň jako hlavní město císařství Rakouskouherského a jako sídlo generální representace cizí pojišťovny určena za místo plnění jen proto, že byla sídlem generální representace cizí pojišťovny, a zda smluvní strany svými vyjednáváním o plnění chtěly podrobiti právní poměry ze smlouvy plynoucí zákonným předpisům platným ve Vídni, jež byly tehdy v poměru k pojistníku právem tuzemským. Rozpadnutí říše Rakouskouherské mělo v zápětí změnu, a následkem toho vídeňská representace přestala býti pro československé pojistníky tuzemskou representací, a to v každém směru, tedy i v tom, že se jí mělo řídit plnění závazků pojišťovny vůči pojistníkům, bydlícím v území Československé republiky. Pro pojistníky bydlící v řečeném území se toto území stalo po jeho osamostatnění tuzemskem, nestalo se tím však pro pojistníky bydlící mimo ně. Platí tudíž tuzemské zákony pro první pojistníky, nikoli však pro žalobce, který nebydlil od roku 1916 až do podání žaloby v tuzemsku, nýbrž ve Vídni, platil prémie v měně tam platící až do roku 1921, tedy nikoli v měně platné v Československé republice, nepřihlásil pojistku

k soupisu právě proto, že zde nebydlil, čímž dal najevo svoji vůli konkludentním činem (§ 863 obč. zák.), že nepovažuje za splniště tuzemsko. Soud dospěl tudíž k přesvědčení, že zdejší reprezentace není pasivně legitimována, ježto není zástupkyní reprezentace vídeňské resp. rakouského zastoupení žalované, nýbrž říšskoněmecké pojišťovny sídlící v Berlíně, a že proto nelze na souzený případ vztahovati úmluvu uzavřenou mezi republikou Rakouskou a Československou dne 29. května 1925, vyhlášenou dne 19. ledna 1927 pod č. 34/1927 ve Sb. z. a n. Žalobce si byl také vědom této skutečnosti a dopisy ze dne 3. června 1932 žádá přímo na pojišťovně o nadhodnocení pojistek podle zákonů platných pro říši Německou a dokonce doznává v dopise ze dne 15. června 1932, že neplatil další prémie v československé měně, a žádá opětně o nadhodnocení a v dalším dopise de dato Vídeň 8. prosince 1933 dokonce doznává, že, kdyby v okamžiku rozhodujícího dne měl svůj domicil v P. (v Československu), obdržel by výplatu v československých korunách. Byl si tudíž plně vědom, že pro jeho pojištění neplatí shora řečená smlouva, ježto tu není předpokladů požadovaných čl. II a III uvedené smlouvy. Žalobce se sice snažil dovoditi, že dopisy, jichž se dovolává žalovaná a o nichž byla shora řeč, napsal, byv uveden v omyl žalovanou, která se prý dovolávala smlouvy mezi Československou republikou a říší Německou, a dokládal své tvrzení korespondencí, avšak tu skutečnost soud nezjistil. Ostatně žalobce svůj nárok opřel o ustanovení § 3 všeob. poj. podmínek, žádaje redukční hodnotu za splacené prémie v letech od počátku pojištění až do roku 1918 splatné. Žalobce však přehlíží, že by podle znění ustanovení uvedených pojistných podmínek, jehož se dovolává, musil žádati o úplné zrušení pojištění, neboť sám doznává, že od převratu do roku 1921 prémie splácel v korunách rakouských, takže nutno toto splácení považovati za projev vůle směřující k udržení smlouvy. Nezbylo proto než žalobu zamítnouti. O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek soudu prvé stolice.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pro spor jest rozhodující jen to, že žalobce po svém přesídlení do Vídně roku 1916 platil prémie od té doby nadále pouze v rakouských korunách a že korespondenci ani po státním převratu nevedl s reprezentací žalované v P. (v Československu). Po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc správně. Z rozhodnutí č. 952, 1037, 2244, 3566 a 7434 Sb. n. s. plyne pro souzený případ jen tolik, že by žalobce, jsa nyní československým příslušníkem, měl nárok na plnění v československých korunách, uzavřel-li před státním převratem v době, kdy měl bydliště na území, patřícím nyní k Československé republice, pojistnou smlouvu znějící na rakouskouherské koruny s bývalou generální reprezentací žalované pojišťovny ve Vídni, třebaže mezi tím přesídlil do Vídně, a nebylo-li od původu zvlášť určeno místo plnění (splniště). Řečená rozhodnutí však předpokládají, že pojistník po zavedení československé měny platil prémie v této měně, anebo že podle

smluvních podmínek již vůbec přestala povinnost platiti prémie, a že nenastala ve smlouvě žádná jiná změna nežli změna vyvolaná jediné státním převratem a zavedením československé měny. V souzeném případě tomu tak není, poněvadž tu nastala změna v právním pojistném poměru jednáním žalobce samého, a to tím, že i po zavedení československé měny platil dále prémie v rakouských korunách. Z toho usoudil odvolací soud důvodně, že žalobce mlčky (§ 863 obč. zák.) a v souhlasu s ústřednou žalované pojišťovny ujednal plnění v měně ve Vídni platné (čl. 336 obch. zák.), z čehož plyne, že přenesl místo splniště, jímž se stalo následkem měnové rozluky sídlo generální representace v Praze, do Vídně (čl. 324 obch. zák.). Žalobce omlouval toto své počínání jednak tím, že tehdy byl takový chaos ve všech měnových otázkách, že veškeré spory byly přerušeny, jednak tím, že od měnové rozluky až do roku 1921 mu pojišťovací společnost předkládala premiové kvitance znějící na rakouské koruny, které on prý bez rozmýšlení prostě honoroval. Než to není důvod, který by činil nezávazným žalobcův projev vůle — ať výslovně nebo mlčky učiněný —, neboť při tom nejde ani o omyl (§ 871 obč. zák.), ani o donucení (§ 870 obč. zák.), ani o případy vyjmenované v § 879 obč. zák. Je proto mlčky učiněný projev žalobcův, vyvoděný z placení premií v rakouských korunách, pro něho závazný. Při projevu vůle nerozhoduje to, co si projevitel (v souzeném případě žalobce) myslil, ale neprojevil, a nerozhoduje také, zda takto jednal — jak tvrdí —, bez dalšího rozmýšlení, nýbrž rozhoduje to, co skutečně projevil (§ 869 obč. zák.), tedy to, co lze zevně objektivně postřehnouti. Při mlčky učiněném projevu lze ovšem jen závěrem ze zjištěných skutečností dospěti k poznání, co určitým jednáním bylo projeveno, a je proto objektivním měřítkem takový závěr, k němuž rozumově dospěje i každá třetí nepředpojatá osoba. Uváží-li se, že se žalobce ani nepokusil o placení premií v československé měně, že se neodvolával na československou příslušnost, na kterou teprve ve sporu, kdy by mu z ní kynul prospěch, klade tak velký důraz, nýbrž že platil prémie tak, jako by byl rakouským státním příslušníkem, že sám uznal v dopisech ze dne 3. června a 15. června 1932 a ze dne 8. prosince 1933, že chybil, nepřidržel-li se měny československé, a že hleděl tuto chybu napravití aspoň tím, že žádal zhodnocení svého nároku, plyne z toho nepochybný závěr, že tehda důvěřoval více měně rakouské nežli československé, a musí si proto sám hraditi újmu, která ho postihla jako důsledek jeho nedůvěry k tuzemské měně.

Čís. 16094.

Přijímatel dluhu může namítati proti věřiteli jak neplatnost, tak nezažalovatelnost závazku původního dlužníka. Převzetí dluhu neplatného neb nežalovatelného jest právně neúčinné.

(Rozh. ze dne 12. května 1937, Rv II 443/35.)